

Mottagare
Regionstyrelsen

Åtgärdsvalsstudie Trafiksäkerhet på väg 143 mellan Visby och Roma

Förslag till beslut

- Upprättat yttrande inlämnas som Region Gotlands svar till Trafikverket.

Sammanfattning

Trafikverket har tagit fram åtgärdsvalsstudien Trafiksäkerhet på väg 143 mellan Visby och Roma, i syfte att möjliggöra förbättrad trafiksäkerhet för alla trafikanter längs med sträckan, samt förbättrad tillgänglighet med cykel.

Bakgrunden till utredningen är att hastigheten bedöms vara för hög i förhållande till vägens trafiksäkerhetsstandard på den sträcka där hastighetsgränsen är 90 km/tim, samt att Region Gotland pekat ut sträckan Visby–Roma i den regionala cykelplanen som prioriterad att tillgängliggöra för cykling. Tidigare dialoger avseende önskemål om förbättrad trafiksäkerhet inom Roma tätort utgör också en del av bakgrunden.

Arbetsgruppen har utgjorts av Trafikverket, regionstyrelseförvaltningen och teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen med stöd av konsultbyrån Kreera samhällsbyggnad.

Rekommenderade åtgärder presenteras som en enskild åtgärd och två paket:

Enskild åtgärd: Hastighetsåtgärd på sträcka med 90 km/tim genom sänkt hastighet till 80 km/tim. Åtgärden innebär en restidsförlängning om 52 sekunder. Utredningen visar att det inte finns några andra lämpliga åtgärder som kan bidra till en väsentlig förbättring av trafiksäkerheten på sträckan.

Paket A – Trafiksäkerhetsbärande åtgärder innehåller ett tiotal åtgärder som bland annat rör hastighetssäkring av ett övergångsställe och förbättrad tillgänglighet vid två busshållplatser.

Paket B – Ökad tillgänglighet och trafiksäkerhet med cykel mellan Visby och Roma innehåller åtgärderna separerad gång- och cykelväg med helårsunderhåll på sträckan Visby–Svajde, separerad gång- och cykelväg utan vinterunderhåll (sommarcykelväg) på sträckan Svajde–Roma kyrkby samt separerad gång- och cykelväg med helårsunderhåll på sträckan Roma Kyrkby–Roma.

Region Gotland har möjlighet att lämna ett yttrande över åtgärdsvalsstudien.

Efter att ärendet behandlats av regionstyrelsen kommer Trafikverket att slutföra rapporten och åtgärderna kommer att vara möjliga för Trafikverket att planera in för genomförande.

Ärendebeskrivning

Trafikverket har tagit fram åtgärdsvalsstudien *Trafiksäkerhet på väg 143 mellan Visby och Roma*, i syfte att möjliggöra förbättrad trafiksäkerhet för alla trafikanter längs med sträckan, samt förbättrad tillgänglighet med cykel.

Bakgrunden till utredningen är att hastigheten bedöms vara för hög i förhållande till vägens trafiksäkerhetsstandard på den sträcka där hastighetsgränsen är 90 km/tim, samt att Region Gotland pekat ut sträckan Visby–Roma i den regionala cykelplanen som prioriterad att tillgängliggöra för cykling. Tidigare dialoger avseende önskemål om förbättrad trafiksäkerhet inom Roma tätort utgör också en del av bakgrunden.

Det övergripande målet med utredningen är att identifiera effektiva beställningsbara åtgärder som innebär:

- förbättrad trafiksäkerhet för bilåkande på väg 143,
- förbättrad tillgänglighet och trafiksäkerhet med cykel Visby–Roma, liksom inom Roma tätort,
- samtidigt som vägens funktion som primär länsväg och del i det funktionellt prioriterade vägnätet bibehålls.

Regionstyrelsen har möjlighet att lämna ett yttrande över åtgärdsvalsstudien. Efter att ärendet behandlats av regionstyrelsen kommer Trafikverket att slutföra rapporten och åtgärderna kommer att vara möjliga för Trafikverket att planera in för genomförande.

Process

En åtgärdsvalsstudie (ÅVS) är första steget i Trafikverkets planeringsprocess. Den syftar till att i dialog få fram en helhetsbild av behov, brister och tänkbara lösningar och åtgärder. Trafikverket ansvarar för arbetet med ÅVS:en. Åtgärder på det statliga vägnätet finansieras inom ramen för *Gotlands länsplan för regional transportinfrastruktur*. Där sker en prioritering av åtgärder utifrån hela Gotlands behov.

ÅVS-arbetet har genomförts gemensamt med *Åtgärdsvalsstudie Trafiksäkerhetsåtgärder väg 140 Västerhejde-Tofta* och *Utredning korsningen väg 149 och Sjalsövägen*. Projektgrupp, arbetsgrupp och konsultstöd har varit desamma för de tre utredningarna.

Arbetsgruppen utgjordes av Trafikverket, regionstyrelseförvaltningen (RSF) och teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen (TSF) med stöd av Kreera samhällsbyggnad. Ett dialogmöte hölls på plats i Visby den 13 maj 2025 med deltagare från Trafikverket, RSF, dåvarande teknikförvaltningen (TKF) respektive samhällsbyggnadsförvaltningen (SBF), Polisen, Försvarsmakten och Fortifikationsverket. Den 22 september genomfördes ett digitalt dialogmöte

med deltagare från RSF, dåvarande TKF respektive SBF, Trafikverket, Försvarsmakten och Fortifikationsverket. En intervju genomfördes även med en representant från Roma intresseförening.

Utredningen har via en kartfunktion även gett möjlighet till verksamheter och föreningar längs vägen samt andra intressenter att inkomma med inspel angående brister och behov för ökad trafiksäkerhet.

Avgränsning

Den aktuella delsträckan av väg 143 som ingår i utredningen avgränsas i nordväst av korsningen väg 143 och Silikatvägen och i sydost vid anslutningen till Roma däck och motor (Visbyvägen 46, 622 54 Romakloster). Utredningen är inriktad på trafiksäkerhet för alla trafikanter samt förbättrad tillgänglighet med cykel.

Behov och brister

Behov och brister har samlats in från tidigare utredningar, platsbesök och workshop. De huvudsakliga bristerna som utredningen har hanterat är:

- Hög hastighetsgräns i förhållande till vägutformning och trafikmiljö
 - genom tätorten Roma kyrkby och Roma samhälle
 - på landsvägsdelarna med 90 km/tim
- Låg trafiksäkerhet i korsningar
- Avsaknad av ordnade passager och väntytor vid busshållplatser, liksom avsaknad av gångförbindelser till busshållplatser
- Osäkra passager tvärs 143 i tätortsmiljöer
- Avsaknad av säker cykelförbindelse mellan Visby och Roma
- Dåligt skick och bristande utformning på befintlig gång- och cykelbana i Roma samhälle
- Eventuellt behov av vägbelysning på delar av sträckan

Åtgärdsförslag

Rekommenderade åtgärder föreslås att delas upp i en enskild åtgärd och två paket. Förslag på paketering baseras på att åtgärderna bedöms ge bäst måluppfyllelse som ett samlat projekt, men åtgärder i respektive paket kan även beställas och genomföras separat från varandra.

Enskild åtgärd: Hastighetsåtgärd på sträcka med 90 km/tim genom sänkt hastighet till 80 km/tim. Åtgärden innebär en restidsförlängning om 52 sekunder, men bedöms ändå som samhällsekonomiskt lönsam enligt genomförda beräkningar. Utredningen visar att det inte finns några andra lämpliga åtgärder som kan bidra till en väsentlig förbättring av trafiksäkerheten på sträckan. Mittseparering genom räcke eller räfflor skulle kunna utgöra ett alternativ, men är inte genomförbara utifrån Försvarsmaktens intressen.

Paket A – Trafiksäkerhetsbärande åtgärder innehåller ett tiotal åtgärder, bland annat:

- Jämna ut befintlig gång- och cykelbana i Roma samhälle.

- Hastighetssäkra befintligt övergångsställe i Roma kyrkby.
- Förbättrad tillgänglighet samt anordnad passage med refug på busshållplats Lövsta och busshållplats Roma Sockersilos.

Paket B – Ökad tillgänglighet och trafiksäkerhet med cykel mellan Visby och Roma innehåller åtgärderna:

- Separerad gång- och cykelväg med helårsunderhåll på sträckan Visby – Svajde. Bedömd kostnad cirka 45 miljoner kronor.
- Separerad gång- och cykelväg utan vinterunderhåll (sommarcykelväg) på sträckan Svajde – Roma kyrkby. Bedömd kostnad cirka 90 miljoner kronor.
- Separerad gång- och cykelväg med helårsunderhåll på sträckan Roma Kyrkby- Roma. Bedömd kostnad cirka 35 miljoner kronor.

Åtgärderna är uppdelade på tre etapper för att det ska vara möjligt att dela upp sträckan i olika projekt med en logisk avgränsning. I utredningen har ett antal åtgärder studerats för att förbättra tillgänglighet och trafiksäkerhet med cykel mellan Visby och Roma. Något som tidigt avfördes från utredningen var att leda cykelvägen längs med det enskilda vägnätet, i och med att Trafikverket inte kan bygga cykelväg på enskilt vägnät och att detta inte skulle kunna finansieras via länsplanen.

Avseende belysning gör Trafikverket bedömningen att det inte behövs utökad belysning utöver befintlig längs med väg 143. Trafikverket redogör för sina avväganden i *PM Belysning ÅVS väg 140 och väg 143, Gotland*.

Bedömning

Region Gotland lyfter i *länsplan för regional transportinfrastruktur 2022–2033* behovet av en åtgärdsvalsstudie på väg 143, bland annat mot bakgrund av trafiksituationen i Roma. I *Regional cykelplan 2025–2035* pekas sträckan Visby–Roma ut som prioriterad att tillgängliggöra för cykling. Regionstyrelseförvaltningen bedömer det som positivt att det nu finns en åtgärdsvalsstudie framme som utrett båda dessa delar.

Att bygga cykelväg längs med statlig väg är dyrt vilket Region Gotland konstaterar bland annat i *Översiktsplan Vårt Gotland 2040*. Ändå är det cykelväg längs med statlig väg som utretts i denna åtgärdsvalsstudie. Det skulle möjligen gå att dra en cykelväg längs med parallellvägnätet till en mindre totalkostnad, men eftersom det inte skulle gå att finansiera via länsplanen har utredningen bedömt att en upprustning av det enskilda vägnätet för att möjliggöra en gen cykelväg mellan Visby och Roma inte är en framkomlig väg.

Åtgärdsförslaget om cykelväg är uppdelat i tre delsträckor, där den längsta sträckan mellan Svajde och Roma kyrkby föreslås genomföras som sommarcykelväg. Utifrån ställningstagande i översiktsplan *Vårt Gotland 2040* om att pendlingscykling ska gynnas går det att göra tolkningen att sommarcykelväg inte är tillräcklig standard. Regionstyrelseförvaltningen har dock tolkat följande skrivning i *Vårt Gotland 2040* som en ambition att söka

andra lösningar än regelrätta cykelvägar, exempelvis sommarcykelvägar, för att på ett mer kostnadseffektivt sätt kunna utveckla cykelinfrastrukturen: *Dagens nybyggnadsstandard på gång och cykelvägar gör att de blir väldigt dyrt att bygga och därmed blir utbyggnadstakten långsam. En utredning bör genomföras för att anpassa standardkraven till Gotlands förutsättningar med mål att sänka byggkostnaden genom att bland annat att sänka kraven på bärighet.*

Region Gotland gör i översiktsplanen *Vårt Gotland 2040* ställningstagandet för att undvika ytterligare hastighetssänkningar ska nödvändiga breddningar och uträtningar av länsvägar prioriteras i den mån det går. Regionen bör driva denna fråga gentemot Trafikverket. Avseende 90-sträckan på väg 143 hade inte uträtning eller breddning gjort skillnad för Trafikverkets rekommendation. För att uppnå trafiksäkerhet med bibehållen 90-hastighet skulle vägen behöva separeras med mitträcke, vilket på grund av Forsvarsmaktens behov inte är aktuellt. Väg 143 är förhållandevis bred stora delar av nuvarande 90-sträcka, varför regionstyrelseförvaltningen bedömer att det möjligen kan finnas en viss oförståelse till varför en hastighetssänkning behöver genomföras. Bakgrunden är att vid en frontalkollision mellan två moderna personbilar som båda kör i max 80 km/tim är det sannolikt att förarna överlever. Vid hastigheter över 80 km/tim leder frontalkollisioner ofta till dödliga eller allvarliga skador även med moderna fordon. Mot bakgrund av att lägre hastighet ger stor påverkan på trafiksäkerheten, och relativt liten påverkan på restiden bedömer regionstyrelseförvaltningen att det är ett rimligt förslag.

I utredningen har regionstyrelseförvaltningen kontinuerligt lyft att vägen är viktig för tung trafik, och att alla åtgärder behöver analyseras utifrån hur det påverkar den tunga trafikens framkomlighet. Regionstyrelseförvaltningen har ställt frågor angående hur körbanehållsplats Lövsta kan påverka framkomligheten och i processen understrukit vikten av en bibehållen framkomlighet.

Beslutsunderlag

Åtgärdsvalsstudie Trafiksäkerhet på väg 143 mellan Visby och Roma. Trafikverket inkom 2026-08-24

PM Belysning ÅVS väg 140 och väg 143, Gotland. Trafikverket inkom 2026-08-24

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-08-24

Yttrande Region Gotland 2026-09-29

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiöndirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Trafikverket att. lina.granlund@trafikverket.se,
martin.bylander@trafikverket.se